

Uppdrag att planera för administrativa sanktioner i socialförsäkringen

Svar på regeringsuppdrag

PENSIONS
MYNDIGHETEN

Innehåll

Sammanfattning	i
Inledning.....	2
Uppdraget.....	2
Utredningens förslag.....	2
Konsekvenser.....	4
Sanktionsavgift	4
Strikt ansvar och nedsättning.....	4
Bevisbörda och utredningsskyldigheten.....	4
Avstängning av en förmån.....	5
Återkrav av felaktiga utbetalningar med låga belopp.....	5
Utveckling av IT-stöd.....	6
Kostnader för utveckling, driftsättning och förvaltning	6
Tabell 1. Kostnader för it-utveckling.....	7
Nyutveckling.....	7
Vidareutveckling	8
Interna tester.....	8
Övriga verksamhetsanpassningar och kostnader	8
Tabell 2. Kostnader sanktionsavgift inom handläggning	9
Tabell 3. Sanktionsavgifter	9
Finansieringsbehov	10
Administrativa sanktioner i relation till befintliga ekonomiska ramar.....	10
Förberedelse- och införandeplan	10
Planering	11
It-utveckling.....	11
Verksamhetsutveckling	11
Samverkan med Försäkringskassan	11
Övrigt.....	11
Referenser	12

Sammanfattning

Denna rapport utgör en rapportering i enlighet med myndighetens uppdrag i regleringsbrev för budgetåret 2025, att planera för administrativa sanktioner i socialförsäkringen.

Enligt det lagförslag som bokstavsutredningen *En effektivare ordning för att bekämpa bidragsbrott*¹ sannolikt kommer att lämna ska den som har lämnat en oriktig uppgift eller inte har fullgjort en skyldighet att lämna uppgifter eller anmäla ändrade förhållanden i enlighet med socialförsäkringsbalken kunna påföras en sanktionsavgift. Utgångspunkten är ett strikt ansvar, vilket innebär att Pensionsmyndigheten riskerar att behöva fatta beslut om sanktionsavgift i en mycket stor del av myndighetens alla återkravsärenden. Inom ramen för detta beslut måste myndigheten också i varje enskilt ärende pröva frågan om sanktionsavgiften ska sättas ned. Besluten kräver individuella bedömningar och manuell handläggning även om vissa delmoment kan automatiseras.

Den övergripande planen för införandet innefattar såväl it-utveckling som interna informations- och kompetensinsatser. Även kommunikation och samverkan med Försäkringskassan är ett område där myndigheten behöver planera för kommande utvecklingsinsatser.

För att kunna effektivisera myndighetens handläggning av administrativa sanktioner behöver Pensionsmyndigheten utveckla it-stöd och öka graden av automatiserat förfarande inom återkravsprocessen. De uppskattade kostnaderna för it-utveckling innefattar, utöver automatisering och statistikutveckling, även ökade kostnader för verkställighet av Pensionsmyndighetens beslut om sanktionsavgiften hos Försäkringskassan samt all övrig utveckling för att säkerställa att integrationer och nya systemflöden fungerar mellan myndigheterna. Utveckling av it-stöd beräknas kosta 41 miljoner kronor fördelat på tre år. Övriga utgiftsposter innefattar omkostnad för utökad handläggning samt kostnader för utbildning och kommunikation och beräknas till cirka 5,5 miljoner kronor för 2026 för att därefter öka till cirka 10 miljoner kronor från och med 2029. Beloppen är beräknade i 2024 års priser.

Beräkningarna av ökade handläggningskostnader respektive verkställighet av Pensionsmyndighetens beslut om sanktionsavgifter utgår från ett ikraftträdande den 1 juli 2026 och att felutbetalningar som skett innan den tidpunkten inte kommer att omfattas av någon sanktionsavgift.

¹ S 2024:C

Inledning

Uppdraget

Enligt regeringsbeslut (S2024/02241) har Pensionsmyndigheten från regeringen fått i uppdrag att planera för administrativa sanktioner i socialförsäkringen. I uppdraget ingår att fördjupa vissa av de analyser och bedömningar som myndigheten bistått utredningen *En effektivare ordning för att bekämpa bidragsbrott*² med under utredningens gång.

Pensionsmyndigheten ska när uppdraget utförs arbeta nära tillsammans med utredningen. Pensionsmyndigheten ska vidare, med utgångspunkt i utredningens analyser och bedömningar, göra en fördjupad analys och bedömning av behovet av utveckling av it-stöd inklusive anpassningar i befintligt it-stöd samt kostnader för utveckling, driftsättning och förvaltning, behovet av övriga verksamhetsanpassningar, konsekvenser för myndigheten och hur administrationen av ett system med administrativa sanktioner kan utformas för att så långt som möjligt rymmas inom befintliga ekonomiska ramar. Pensionsmyndigheten ska lämna en utförlig redovisning av samtliga kostnader som ett system med administrativa sanktioner kan medföra avseende it-utveckling, införande och förvaltning, samt framtida kostnader till följd av eventuella undanträngningseffekter. Myndigheten ska även föreslå en möjlig förberedelse- och införandeplan.

Pensionsmyndigheten ska senast den 3 mars 2025 lämna en skriftlig redovisning av uppdraget till Regeringskansliet (socialdepartementet). Det är ett svårt uppdrag och behäftat med mycket stor osäkerhet att lämna en plan innan utredningens förslag ens är publicerat, än mindre remissbehandlat eller proposition beslutats i riksdagen. Samtliga bedömningar och beräkningar i denna rapport kan komma att ändras under ärendets gång. I normalfallet startar inte Pensionsmyndigheten sitt utvecklingsarbete förrän beslut är fattat i riksdagen eller ett regeringsuppdrag har lämnats.

Utredningens förslag

Pensionsmyndigheten ingår i den referensgrupp som utredningen har som stöd i arbetet, men har inte sett det slutliga förslaget i denna del. De analyser och bedömningar som redovisas här utgår från att utredningen kommer att lämna bland annat följande förslag.

Pensionsmyndigheten ska besluta om en sanktionsavgift för den som har lämnat en oriktig uppgift eller inte har fullgjort en skyldighet att lämna uppgifter eller anmäla ändrade förhållanden i enlighet med

² S 2024:C

socialförsäkringsbalken (SFB). Detta gäller under förutsättning att den oriktiga uppgiften eller underlåtenheten att fullgöra en uppgifts- eller anmälningsskyldighet har lett till att myndigheten har beslutat om återbetalning av ersättning enligt 108 kap. SFB och myndigheten inte har eftergett kravet på återbetalning helt. Sanktionsavgiften ska vara 25 procent av det återkrävda beloppet, men minst 4 procent av det prisbasbelopp som gäller för det år som beslutet om avgiften fattas (minimibelopp) och högst 120 procent av det prisbasbeloppet (maximibelopp).

En sanktionsavgift ska tas ut även om den som lämnat en oriktig uppgift eller underlåtit att fullgöra en uppgifts- eller anmälningsskyldighet varken har gjort det medvetet eller av vårdslöshet, det vill säga utifrån ett strikt ansvar. Hänsyn ska inte tas till omständigheter av subjektiv karaktär.

Pensionsmyndigheten ska besluta om hel eller delvis nedsättning av en sanktionsavgift om det är oskäligt att avgiften tas ut med fullt belopp. Vid denna bedömning ska det särskilt beaktas om den oriktiga uppgiften eller underlåtenheten att fullgöra skyldigheten att lämna uppgifter eller anmäla ändrade förhållanden kan antas bero på ålder, hälsa eller liknande förhållande. Vidare ska nedsättning kunna göras om en oskäligt lång tid har gått sedan den som sanktionsavgiften avser fick tillfälle att yttra sig i frågan om påförande av sanktionsavgift, utan att dröjsmålet beror på denne. Sanktionsavgiften ska även kunna sättas ner om avgiften inte står i rimlig proportion till det oriktiga uppgiftslämnandet eller underlåtenheten att fullgöra en uppgifts- eller anmälningsskyldighet. En bedömning av om det finns skäl att sätta ner avgiften ska alltid göras.

Pensionsmyndigheten får inte besluta om sanktionsavgift för den som på eget initiativ har rättat en oriktig uppgift eller i efterhand uppfyllt uppgifts- eller anmälningsskyldigheten (frivillig rättelse).

En enskild får, om det inte är oskäligt, stängas av från en förmån om han eller hon medvetet eller av grov vårdslöshet har lämnat oriktig eller vilseledande uppgift eller inte har uppfyllt uppgifts- eller anmälningsskyldigheten. Avstängningen ska avse en viss tid, minst tre månader och högst tre år. Tiden ska bestämmas med hänsyn till regelöverträdelsens allvar och de konsekvenser som avstängningen får för den enskilde.

Konsekvenser

Sanktionsavgift

Strikt ansvar och nedsättning

Givet den information Pensionsmyndigheten fått i utredningen är det vår bedömning att utgångspunkten med ett strikt ansvar innebär att Pensionsmyndigheten kommer behöva fatta beslut om sanktionsavgift i en mycket stor del av myndighetens alla återkravsärenden. Myndigheten kommer också behöva göra individuella bedömningar avseende nedsättning.

Vid bedömningen av om sanktionsavgiften ska sättas ner ska det särskilt beaktas om den oriktiga uppgiften eller underlåtenheten att uppfylla uppgifts- eller anmälningsskyldigheten kan antas bero på ålder, hälsa eller liknande förhållanden. Dessutom kan en sanktionsavgift framstå som oproportionerlig när reglerna för en förmån är svåra att förstå och det därför kan vara svårt för den enskilde att göra rätt.

Regelverket för bostadstillägg och äldreförsörjningsstöd är komplext vilket gör det svårt för den enskilde att förstå vilka uppgifter som påverkar förmånerna. Dessutom kan den enskilde ha svårt att ta tillvara sina rättigheter och uppfylla sina skyldigheter på grund av ålder och hälsa och att de i vissa fall är beroende av hjälp från anhöriga eller ställföreträdare.

En förväntan av ett system med sanktionsavgifter är att kostnaderna för detta skulle vägas upp av de sanktionsavgifter som ska betalas in till staten. Om det i en stor andel av Pensionsmyndighetens ärenden föreligger sådana omständigheter som motiverar nedsättning av sanktionsavgiften, måste myndigheten ändå fatta ett beslut och motivera detta. Om kostnaderna inte vägs upp av inbetalda avgifter till staten riskerar systemet att inte bli kostnadseffektivt.

Bevisbörda och utredningsskyldigheten

När det gäller bevisbördan för sanktionsavgift har Pensionsmyndigheten uppfattat utredningens utkast till förslag på följande sätt.

Myndigheten måste kunna visa att den enskilde har lämnat en oriktig uppgift eller underlåtit att fullgöra sin uppgift- eller anmälningsskyldighet samt att den oriktiga uppgiften eller underlåtenheten har orsakat den felaktiga utbetalningen. Sanktionsavgiften bygger på ett strikt ansvar med möjlighet att bevilja nedsättning om vissa förutsättningar är uppfyllda.

Myndigheten har ansvar för att, i varje enskilt fall, utreda och pröva om det finns skäl att sätta ner sanktionsavgiften.

Pensionsmyndigheten har en utredningsskyldighet, vilken innebär att myndigheten ska se till att ärendena blir utredda i den omfattning som deras beskaffenhet kräver. Samtidigt har den enskilde en åberopsbörda för omständigheter som myndigheten svårligen kan känna till och som har betydelse för prövningen av nedsättning av avgiften.

Om det framkommer omständigheter som talar för att det kan finnas ett samband mellan exempelvis den enskildes ålder och en oriktig uppgift eller en underlåtenhet att fullgöra en uppgifts- eller anmälningsskyldighet eller om den enskilde för fram sådana skäl för nedsättning behöver myndigheten utreda detta vidare. Om det inte framkommer något som gör att myndigheten bör misstänka ett sådant orsakssamband och om den enskilde inte för fram någon sådan omständighet, behöver myndigheten inte utreda frågan vidare.

Avstängning av en förmån

Pensionsmyndigheten kommer med det förslaget om avstängning behöva göra vissa subjektiva bedömningar, till exempel om den enskilde har agerat medvetet eller av grov vårdslöshet vilket kräver en noggrann prövning av omständigheterna i det enskilda fallet. Myndigheten ska även besluta om tiden för avstängningen utifrån regelöverträdelsens allvar och de konsekvenser som avstängningen får för den enskilde. En prövning av om, och i så fall hur länge, en enskild ska stängas av från en förmån kommer sannolikt att innebära svåra och tidskrävande bedömningar.

Pensionsmyndigheten bedömer att myndigheten endast kommer att fatta ett fåtal beslut om avstängning per år, men att det även i vissa fall blir effekter för Pensionsmyndigheten när andra myndigheter, till exempel Försäkringskassan, beslutar om avstängning av en förmån som påverkar beräkningen av någon av Pensionsmyndighetens förmåner.

Pensionsmyndighetens bedömning, i vilken omfattning avstängningar blir aktuella, grundas på att det finns svårigheter med att förutse hur avstängning ska ske i praktiken och vilka konsekvenser det kommer att få. Mot bakgrund av det är det därför svårt att lämna någon mer tillförlitlig analys kring handläggningsprocessen.

Återkrav av felaktiga utbetalningar med låga belopp

Som Pensionsmyndigheten uppfattat förslaget från utredningen ska sanktionsavgiften vara 25 procent av det återkrävda beloppet, men minst 4 procent av det prisbasbelopp som gäller för det år som beslutet om avgiften fattas, s.k. minimibelopp.

Idag finns ett administrativt beslut inom Pensionsmyndigheten om att inte återkräva felutbetalningar under 2 000 kronor. Om Pensionsmyndigheten skulle frångå denna hantering och kräva tillbaka även dessa felutbetalningar skulle det, i många fall, innebära en högre sanktionsavgift än storleken på det felaktigt utbetalda beloppet. Relationen mellan sanktionsavgiften och den felaktiga utbetalningen riskerar då att uppfattas som oproportionerlig och oskälig. Myndigheten har dock, enligt förslaget, en laglig möjlighet att sätta ned sanktionsavgiften i denna typ av ärenden. Handläggningen och de mer omfattande bedömningarna måste dock ske i sedvanlig ordning, vilket innebär att administrationskostnader kvarstår. Myndighetens produktionsuppföljning visar att den genomsnittliga felutbetalningen på de återkrav under 2 000 kronor som avslutats under 2024 motsvarar 152 kronor, samtidigt som en lägsta sanktionsavgift skulle bli cirka 2 300 kronor.

Utveckling av IT-stöd

Kostnader för utveckling, driftsättning och förvaltning

Utredningen föreslår att handläggning av sanktionsavgift ska samordnas med det redan befintliga förfarandet med att kräva tillbaka den felaktigt utbetalda ersättningen. Kostnader för it-stöd har därför beräknats utifrån denna utgångspunkt, vilket även bedöms vara det mest kostnadseffektiva förfarandet. Det är dock för tidigt att slå fast att myndigheten kommer hantera handläggning av en administrativ sanktionsavgift helt integrerat med återkravshandläggningen.

Pensionsmyndighetens handläggning av återkrav är en process som är svår att helt automatisera med hänsyn till att vissa handläggningsmoment kräver individuella bedömningar. De analyser som hittills har genomförts visar att vi maskinellt kan stötta handläggningen med hänsyn till övergångsregel, preskription och att beräkna sanktionsavgift vilket skulle innebära en delautomatisering av denna process.

När Pensionsmyndigheten har erhållit ett beslut om införande av administrativa sanktioner i socialförsäkringen behöver Pensionsmyndigheten fortsätta att utreda hur sanktionsavgifterna ska hanteras rent processmässigt, med ambitionen att automatisera de delar av handläggningen där det bedöms vara möjligt.

Givet den information Pensionsmyndigheten fått om utredningens förslag i dagsläget så uppskattar Pensionsmyndigheten att kostnaden för utveckling av det it-stöd som krävs med anledning av införandet av sanktionsavgifter uppgår till 41 miljoner kronor fördelat på tre år enligt nedan.

Tabell 1. Kostnader för it-utveckling

It- kostnader	2025	2026	2027
Delfinansiering med FK		16 000 000	2 000 000
Intern utveckling	4 000 000	16 000 000	3 000 000
Totalt	4 000 000	32 000 000	5 000 000

I ovanstående estimat innefattas bland annat analysarbete, nyutveckling, vidareutveckling och tester. Pensionsmyndigheten har under analysens gång hittills inte kunnat identifiera något mer exakt belopp för att delfinansiera Försäkringskassans utveckling inom de delar myndigheterna har gemensamt. Pensionsmyndigheten har därför estimerat att denna delfinansiering kommer uppgå till ungefär lika mycket som Pensionsmyndighetens interna utveckling för år 2026 och 2027, dvs. 16 miljoner kronor respektive 2 miljoner kronor.

Innan it-utvecklingsarbetet kan inledas krävs en grundlig analys för att fastställa de mest kostnadseffektiva lösningarna. Dessutom behöver myndighetens statistik anpassas till den nya utvecklingen, vilket utgör en del av analysarbetet.

Nyutveckling

För att kunna lagra och hantera information om sanktionsavgifter behöver myndigheten nyutveckla specifika underlag i befintligt handläggningssystem. Det handlar bland annat om stöd för övergångsregeln, preskription och för att beräkna sanktionsavgift.

Avstängning av förmån kommer behöva hanteras manuellt men det behöver ändå implementeras en lösning i handläggningssystemet för att registrera denna samt bygga en spärr för att förhindra att nya ansökningar om samma förmån som stängts av kommer att hanteras och beviljas maskinellt. Pensionsmyndigheten behöver även samarbeta med Försäkringskassan för att säkerställa att en avstängning vid en myndighet inte leder till fortsatt utbetalning hos den andra myndigheten vid förmåner som är knutna till varandra.

Ett exempel på en sådan situation är om Försäkringskassan beslutar om avstängning av sjukersättning och personen är gift med en ålderspensionär som uppstår bostadstillägg från Pensionsmyndigheten. I ett sådant fall behöver Pensionsmyndigheten omgående notifieras om detta för att verkställa avstängning av knutna förmåner.

Då det bedöms finnas hög risk för ökat antal återkravsbeslut som kommer lämnas vidare till Kronofogden för verkställighet behöver även delgivningsprocessen utvecklas i samarbete med Försäkringskassan. Pensionsmyndigheten behöver därför implementera stöd för detta som också är beroende av Försäkringskassans lösning.

Vidareutveckling

För att minska risken för längre handläggningstider som en följd av att handläggarna även ska utreda och besluta om sanktionsavgifter bedömer Pensionsmyndigheten att en ökad automatisering av återkravsprocessen kommer krävas.

Interna tester

Vid nyutveckling och vidareutveckling krävs testning för att säkerställa att nya och ombyggda funktioner fungerar tillsammans med övriga system. Då sanktionsavgiften så väl som avstängningen ska hanteras av dels Pensionsmyndighetens interna system dels i kommunikation med Försäkringskassans system behöver testningen även ske mot den externa parten (Försäkringskassan). Detta för att säkerställa att integrationer och systemflöden fungerar mellan myndigheterna.

Övriga verksamhetsanpassningar och kostnader

Kostnadsberäkningarna utgår från när felutbetalningen skedde (vilket har en koppling till när uppgifts- eller anmälningsskyldigheten uppkom), inte utifrån när uppgiften lämnades. Beräkningarna av ökade handläggningsekostnader respektive verkställighet av Pensionsmyndighetens beslut om sanktionsavgifter utgår även från ett ikraftträdande den 1 juli 2026 och att felutbetalningar som skett innan den tidpunkten inte kommer att omfattas av någon sanktionsavgift.

Löpande kostnader för hantering av ärenden uppskattas till cirka 5,5 miljoner kronor under 2026 och beräknas därefter öka till cirka 10 miljoner kronor från och med 2029. I löpande kostnader ingår kostnad för handläggning, omprövning³ samt överklagande. Under 2026 ingår även utbildningsinsatser för handläggare samt informationsinsatser till allmänheten.

Antalet skattade ärenden som kommer träffas av en sanktionsavgift baseras på ett antagande om att Pensionsmyndigheten avslutar lika många ärenden som inkommer. Antalet inkomna återkravsärenden antas fortsatt ligga på samma nivå som åren 2023 – 2024. På grund av regler avseende ikraftträdande, preskription samt att dödsbon ej omfattas av sanktionsavgift kommer åldern på de ärenden som avslutas påverka antalet ärenden som

³ I Pensionsmyndighetens årsredovisning för 2024 har handläggningstid för omprövning fastställts till 7 timmar, medan i föreliggande beräknas handläggningstiden till 9 timmar. Skillnaden beror på att i årsredovisningen beräknas fram ett genomsnitt på samtliga omprövningar så att svårighetsgraden fördelas. I föreliggande beräkning omfattas endast återkrav vilket innebär att svårighetsgraden är koncentrerad och kräver en längre handläggningstid

träffas av sanktionsavgiften. I modellen antas att åldern på de ärenden som avslutas efter ikraftträdandet kommer motsvara genomsnittet för åren 2023 – 2024. Beloppen är beräknade i 2024 års priser.

Tabell 2. Kostnader sanktionsavgift inom handläggning

Kostnader sanktionsavgifter	2026	2027	2028	2029
Antal ärenden	2300	5200	6300	6900
Handläggning ⁴	2 900 000 kr	6 600 000 kr	7 100 000 kr	7 900 000 kr
Handläggning omprövning	500 000 kr	1 200 000 kr	1 500 000 kr	1 600 000 kr
Kostnad för överklagande	30 000 kr	100 000 kr	100 000 kr	100 000 kr
Avstängning	50 000 kr	100 000 kr	100 000 kr	100 000 kr
Utbildning	1 500 000 kr	- kr	- kr	- kr
Informationsinsats	500 000 kr	- kr	- kr	- kr
Summa	5 480 000 kr	8 000 000 kr	8 800 000 kr	9 700 000 kr

Bedömning av hur stor andel av ärendena som kommer omfattas av hel eller delvis nedsättning av sanktionsavgift har inte kunnat göras med anledning av att exakta beräkningsparametrar saknas i dagsläget. Nedan visas en beräkning där det inte skett någon nedsättning alls.

Tabell 3. Sanktionsavgifter

Beräknade sanktionsavgifter	2026	2027	2028	2029
Beräknade sanktionsavgifter totalt - ingen nedsättning	3 000 000 kr	20 400 000 kr	45 600 000 kr	63 000 000 kr

Enligt nuvarande hantering återkräver Pensionsmyndigheten inte felutbetalningar under 2 000 kronor. Om Pensionsmyndigheten skulle handlägga dessa ärenden uppskattas kostnaden för dem i dagsläget till cirka 52 miljoner kronor per år inklusive omprövning och överklagande.

⁴ Avser handläggning av sanktionsavgifter. Anslagsbelastning beräknas till 40 procent

Beräkningar visar att det maximala beloppet av beslutade sanktionsavgifter för återkrav under 2 000 kronor skulle motsvara cirka 45 miljoner kronor. I denna summa har ingen hänsyn tagits till en eventuell nedsättning.

Den föreslagna regeln om att sanktionsavgift inte ska påföras den som gjort en frivillig rättelse kommer öka incitamenten för förmånstagare att snabbt anmäla sådana ändrade förhållanden som har lett till att denne har fått för mycket utbetalt. Detta eftersom möjligheten att slippa sanktionsavgiften är avhängigt av att Pensionsmyndigheten inte har kommit för långt i processen att utreda en potentiell felutbetalning. Att förmånstagarna i högre utsträckning anmäler ändrade förhållanden är naturligtvis önskvärt, men även om myndigheten i dessa fall slipper hantera själva sanktionsavgiften kvarstår arbetsbördan med att hantera ett ökat antal återkravsärenden. Hur mycket inflödet ökar är inte möjligt att skatta och troligen delvis beroende av vilken uppmärksamhet lagändringen får. Om vi tar ett scenario där exempelvis 10 000 förmånstagare extra per år retroaktivt anmäler sådana ändrade förhållanden som innebär att ett återkravsärende måste skapas skulle det behövas cirka 50 – 60 årsarbetare att handlägga dessa. Potentiellt skulle antalet extra anmälningar dock kunna vara väsentligt högre än så.

Finansieringsbehov

Underlag om finansieringsbehov lämnas i form av en separat bilaga.

Administrativa sanktioner i relation till befintliga ekonomiska ramar

Myndighetens ekonomiska ramar medger inte införande av nya reformer eller uppdrag utan att särskilda medel tillförs myndigheten. Något utrymme att inkorporera införande av administrativa sanktioner inom befintliga ekonomiska ramar finns därmed inte.

Förberedelse- och införandeplan

För att kunna möta kommande lagändringar behöver Pensionsmyndigheten ett finansierat regeringsbeslut eller ett beslut i riksdagen. När detta finns på plats kan följande arbete inledas:

Den övergripande planen innefattar såväl it-utveckling som interna informations- och kompetensinsatser. Även kommunikation och samverkan med Försäkringskassan är ett område där myndigheten behöver planera för kommande utvecklingsinsatser.

Förberedelse- och införandeplanen består av ett antal verksamhetsaktiviteter.

Planering

Det pågår för närvarande ett analysarbete med att identifiera behoven och ta fram kravställning för it- och verksamhetsutveckling. Parallellt med det pågår även ett arbete med att ta fram en styrningsmodell och tydliggöra de ekonomiska ramarna, liksom övrig resursplanering. Arbetet har startat och beräknas pågå till fjärde kvartalet 2025.

It-utveckling

För att kunna effektivisera myndighetens hantering av sanktionerna behöver Pensionsmyndigheten utveckla it-stöd. Det kommer att innefatta både nyutveckling och vidareutveckling i handläggarssystemet samt förvaltning och drift. Arbetet behöver påbörjas under hösten 2025 för att en produktionssättning 1 juli 2026 ska vara möjlig. Utvecklingen behöver i så fall också fortsätta under 2026–2027.

Verksamhetsutveckling

Implementering av bestämmelserna om sanktioner i socialförsäkringen förutsätter verksamhetsutveckling av handläggningsprocesser. Anpassningar inom handläggning såsom uppdatering av kommunicerings- och beslutsbrev, styrande dokument och handläggarstöd behöver genomföras inför ikraftträdandet av bestämmelserna. Implementering i form av information och utbildningar behöver också planeras för att förbereda handläggare för den nya hanteringen.

Samverkan med Försäkringskassan

Försäkringskassan ombesörjer fordringsindrivning av Pensionsmyndighetens återkravsbeslut. Bedömningen är att nuvarande överenskommelse med Försäkringskassan avseende återbetalning löpande behöver bevakas för att kunna identifiera de ändrade ekonomiska förutsättningarna under tiden.

Övrigt

Inför ett ikraftträdande av administrativa sanktioner behöver myndigheten genomföra nödvändiga externa och interna kommunikationsinsatser. Externt innebär detta bland annat uppdatering av myndighetens hemsida och att planera in informationsinsatser i andra kanaler där Pensionsmyndighetens målgrupp finns. Det är önskvärt att den externa kommunikationen samordnas med Försäkringskassans kommunikationsinsatser för att undvika onödig kundförfrågan i form av ökade telefonvolymerna samt att det är mer kundvänligt och underlättar mottagande av den nya lagstiftningen hos kunden. Slutligen kommer uppdateringar av myndighetens statistik behöva genomföras i delar som avser produktionsuppföljning.

Referenser

- Utredning - Bokstavsutredningen: En effektivare ordning för att bekämpa bidragsbrott (S 2024:C)
- Stärkt arbete med att bekämpa bidragsbrott – Administrativt sanktionssystem och effektivare hantering av misstänkta brott (SOU 2022:37)
- Ett starkt och samlat skydd av välfärdssystemen (SOU 2023:52)

www.pensionsmyndigheten.se

